

## ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ ΜΕ ΘΕΜΑ «ΓΙΑΤΙ Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ;»



Στη Μόσχα στις 17 Ιουνίου στο κέντρο Τύπου του διεθνούς πρακτορείου ειδήσεων «Russia Today» πραγματοποιήθηκε στρογγυλή τράπεζα με θέμα “Γιατί η Σύνοδος στην Κρήτη δεν έγινε Πανορθόδοξη;”

Στη συζήτηση του δεδηλωμένου θέματος συμμετείχαν ο πρόεδρος του Συνοδικού Τμήματος Πληροφοριών Βλαντίμιρ Λεγκόιντα, ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας πρωθιερέας Νικολάι Μπαλασόφ, ο προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου του Πατριάρχη Μόσχας και πασών των Ρωσίων ιερέας Αλεξάντρ Βόλκοφ, ο διευθυντής του Κέντρου προβλημάτων θρησκείας και κοινωνίας του Ινστιτούτου της Ευρώπης της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών κ. Ρ. Λούνκιν, ο ιστορικός με ειδίκευση τις ανατολικές σπουδές και αντιπρόεδρος της δεξαμενής σκέψης «Κατέχων» Μ. Γιάκουσεφ, ο αντιπρύτανης της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λομονόσοφ και μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Θεολογίας και Αγίας Γραφής Α. Κόζυρεφ, ο ιστορικός της Εκκλησίας, καθηγητής Β. Πετρούσκο. Εισηγήτρια συζήτησης στην στρογγυλή τράπεζα ήταν η προϊστάμενη του τμήματος «Θρησκεία και κοσμοθεωρία» του «Russia Today» Όλγα Λίπιτς.

Εγκαινιάζοντας τη συζήτηση ο κ. Λεγκόιντα σημείωσε ότι για την κατανόηση της κατάστασης που

διαμορφώθηκε στην Κρήτη έχει σημασία η επίγνωση της εκκλησιαστικής ιστορίας, επειδή στη ζωή της Εκκλησίας υπάρχουν ορισμένες αμετάβλητες αρχές. Αναφερόμενος στο δεδηλωμένο θέμα της στρογγυλής τραπέζης δήλωσε χαρακτηριστικά: «Είτε μια Σύνοδος είναι Πανορθόδοξη, εάν σ' αυτήν συμμετέχουν όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες είτε, αν δε συμμετέχει έστω και μία, δε μπορεί να είναι τέτοια. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι η διατύπωση του θέματος της συζήτησής μας αποτελεί πλέον μια πραγματικότητα».

Κατά την άποψη του ομιλητή, οι αιτίες αυτής της εξέλιξης συνδέονται με τις διαφωνίες και τις δυσκολίες, που υπάρχουν στις διεκκλησιαστικές διεργασίες και δεν ξεπεράστηκαν πριν την έναρξη της Συνόδου. «Πρέπει να τονιστεί όμως ότι δε θεωρούμε αυτές τις δυσκολίες αξεπέραστες», δήλωσε ο κ. Λεγκόιντα και πρόσθεσε: «Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία μάλιστα κατέβαλε κάθε προσπάθεια προκειμένου να επιλυθεί αυτό το πρόβλημα ακόμα στο πλαίσιο του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος και, δεύτερον, πρότεινε και εξακολουθεί να προτείνει μηχανισμούς ώστε να ξεπεραστούν οι υπάρχουσες δυσκολίες. Προς το παρόν δεν επιτεύχθηκε η επίλυσή τους, αλλά δεν το αντιλαμβανόμαστε σαν τραγωδία. Διαπιστώνουμε ότι η κατάσταση είναι δύσκολη, αλλά δεν είναι δραματική».

Ο πρόεδρος του Συνοδικού Τμήματος Πληροφοριών δεν αποδέχθηκε ορισμένες δημοσιογραφικές εκτιμήσεις, σύμφωνα με τις οποίες η δημιουργηθείσα κατάσταση αποδεικνύει ότι δε μπορεί να εφαρμοστεί πλέον στη ζωή της σύγχρονης Εκκλησίας η αρχή της συνοδικότητας. «Διαφωνώ, γιατί, πρώτον, οι σχέσεις μεταξύ των Τοπικών Εκκλησιών διατηρούνται συνεχώς, διεξάγονται διμερείς και πολυμερείς συναντήσεις. Συνάξεις τέτοιου επιπέδου όντως δεν έχουν πραγματοποιηθεί για πολλούς αιώνες, ενώ όταν πραγματοποιούνταν, οι καταστάσεις και οι περιστάσεις ήταν πολύ διαφορετικές, όπως και οι σχέσεις μεταξύ τους και ο τρόπος της επικοινωνίας. Τώρα εξελίσσεται μια αναζήτηση, μια έρευνα για το πώς υπό τις σημερινές συνθήκες πρέπει να λειτουργεί και να εκδηλώνεται η συνοδικότητα. Η αναζήτηση αυτή είναι περίπλοκη και χρονοβόρα. Κάποιοι λένε: έχουμε ετοιμαστεί εδώ και 55 χρόνια. Μα μπορεί να χρειαστούν 155 χρόνια για να επιτευχθεί η συναίνεση», κατέληξε ο κ. Λεγκόιντα.

Σχολιάζοντας δηλώσεις ορισμένων εκπροσώπων του Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης, σύμφωνα με τις οποίες οι αποφάσεις της Συνόδου της Κρήτης θα είναι δεσμευτικές για όλες τις Ορθόδοξες Εκκλησίες παρά την έλλειψη της πανορθόδοξης ομοφωνίας, ο καθηγητής Πετρούσκο αναφέρθηκε στην εκκλησιαστική ιστορία και σημείωσε: «Η αρχή της συνοδικότητας προϋποθέτει την αποδοχή των συνοδικών αποφάσεων από το πλήρωμα της Εκκλησίας. Γνωρίζουμε ότι στην ιστορία υπήρχαν σύνοδοι που διεκδικούσαν το καθεστώς των οικουμενικών. Μπορεί να αναφερθεί και η αποκαλούμενη «ληστρική σύνοδος» του 5ου αιώνα και η «ακέφαλη σύνοδος» εικονομάχων του 8ου αιώνα. Ωστόσο η εκκλησιαστική συνείδηση τις ακύρωσε. Και αν γίνουν απόπειρες επιβολής των πράξεων της Συνόδου της Κρήτης ως πανορθόδοξων και υποχρεωτικών για τον ορθόδοξο κόσμο, δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι υπάρχει και η φωνή του πληρώματος της Εκκλησίας, η οποία μπορεί να απορρίψει τις αποφάσεις που θα ληφθούν εκεί».

Ο αντιπρύτανης της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λομονόσοφ και μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Θεολογίας και Αγίας Γραφής Α. Κόζυρεφ αναφέρθηκε στη σημασία της προσυνοδικής διαδικασίας και σημείωσε: «Το ίδιο το γεγονός ότι μια τέτοια Σύνοδος θα μπορούσε να γίνει – και ευελπιστώ ότι θα γίνει σε κάποια ορατή ιστορική προοπτική, μπορεί κατά τη διάρκεια της ζωής μας – είναι ιδιαίτερο αξιοσημείωτο. Αυτό σημαίνει ότι μπαίνουμε μια νέα εποχή, η οποία διαδέχεται την εκκοσμίκευση – τη μετεκκοσμίκευση (postsecular). Η κατάσταση αντιστράφηκε και ο ρόλος της Εκκλησίας και της θρησκείας στην κοινωνία δεν πέφτει πια, αλλά ανεβαίνει».

Κατά την άποψη του διευθυντή του Κέντρου προβλημάτων θρησκείας και κοινωνίας του Ινστιτούτου της Ευρώπης της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών κ. Ρ. Λούνκιν «υπάρχει μόνο μια τυπικά αιτία για την οποία η Σύνοδος της Κρήτης δεν έγινε πανορθόδοξη και αυτή η αιτία συνίσταται στην παραβίαση της αρχής συναίνεσης όλων των Ορθόδοξων Εκκλησιών».

«Η πορεία της ανάπτυξης των διορθόδοξων σχέσεων έδειχνε ότι κάτι τέτοιο έπρεπε να γίνει και τώρα ουσιαστικά η Πανορθόδοξη Σύνοδος κατέληξε σε διορθόδοξη σύσκεψη, η οποία δεν ακούει και αγνοεί τις θέσεις των Εκκλησιών που δεν συμμετέχουν στη συνάντηση της Κρήτης», σημείωσε εκ

μέρους του ο κ. Μ. Γιάκουσεφ.

Ο προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου του Πατριάρχη Μόσχας και πασών των Ρωσιών ιερέας Αλεξάντρ Βόλκοφ αναφέρθηκε στη διαδικασία της προετοιμασίας και διοργάνωσης της Συνόδου, η οποία διεξαγόταν από τον Ιανουάριο του 2016 μετά τη Σύναξη Προκαθημένων στο Σαμπεζύ. «Η Ρωσική Εκκλησία διεκπεραίωνε τεράστιο έργο πορευόμενη προς τη Σύνοδο. Δεν είναι δυνατό να ειπωθεί ότι υπονόμωσε συνειδητά ή αχρήστευσε το έργο κάποιων άλλων Εκκλησιών. Η Ρωσική Εκκλησία είναι μία από τις λίγες που εργάστηκε πολύ και επί του περιεχομένου και στη φάση της διοργάνωσης-πρωτοκόλλου. Διεκπεραιώνοντας αυτή τη δουλειά όντως προσβλέπαμε όλες οι Τοπικές Εκκλησίες να συνέλθουν στην Κρήτη και αυτό να αποτελέσει προϊόν των κοινών μας προσπαθειών που θα επιβεβαιώσει την ενότητά μας», δήλωσε ιερέας.

«Παράλληλα είδαμε (αυτό έγινε πλέον αισθητό στη δεύτερη συνάντηση της Πανορθόδοξης Οργανωτικής Επιτροπής στην Κρήτη) ότι ο κοινός ενθουσιασμός των εκπροσώπων των Τοπικών Ορθόδοξων Εκκλησιών μειώνεται ώρα με την ώρα», σημείωσε ο πατήρ Αλέξανδρος και πρόσθεσε: «Αυτό συνέβη, επειδή όλες οι προτάσεις, αρχίζοντας από τα θέματα διοργάνωσης και μέχρι τα οικονομικά διατυπώθηκαν από το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης και παρουσιάστηκαν στις Τοπικές Εκκλησίες σαν κάτι δεδομένο. Οι Εκκλησίες αναγκάστηκαν να αποδεχθούν τις έτοιμες αποφάσεις διορθώνοντάς τις πολύ επιφανειακά». Κατά την άποψη του Προϊσταμένου του Γραφείου Τύπου του Ρώσου Πατριάρχη, το γενικό κλίμα της προετοιμασίας οδήγησε ορισμένες Τοπικές Εκκλησίες στην απόφαση να μην συμμετάσχουν στη Σύνοδο. Στο ίδιο οφείλεται και η κριτική εκ μέρους της Σερβικής Εκκλησίας. Μ' αυτόν τον τρόπο η Σύνοδος της Κρήτης δεν έγινε Πανορθόδοξη όχι επειδή στις σχέσεις μεταξύ Εκκλησιών υπάρχουν δυσκολίες, αλλά επειδή δεν υπάρχει θέληση να συζητηθούν και να επιλυθούν αυτά τα προβλήματα, τόνισε ο ιερέας Αλεξάντρ Βόλκοφ.

«Ωστόσο βλέπουμε το μέλλον με ελπίδα, επειδή δεν είναι δυνατόν να ακυρωθεί το έργο, το οποίο όλες οι Τοπικές Εκκλησίες θεωρούν σημαντικό και για τον εαυτό τους και για όλη την Παγκόσμια Ορθοδοξία. Σε ορατό μέλλον, πιστεύω, θα γίνουμε μάρτυρες της Πανορθόδοξης Συνόδου», δήλωσε ο προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου του Πατριάρχη Μόσχας και πασών των Ρωσιών.

Στη συνέχεια μίλησε ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων πρωθιερέας Νικολάι Μπαλασόφ. «Είναι πλέον ένα γεγονός, γεγονός εμφανές αλλά και θλιβερό, ότι η Σύνοδος της Κρήτης απέτυχε να είναι Πανορθόδοξη. Αυτό είναι κοινό πρόβλημα της ορθόδοξης οικογένειας, όπως σημειώνεται στην επιστολή του Αγιότατου Πατριάρχη Κυρίλλου προς τον Πατριάρχη Κωνσταντινούπολης Βαρθολομαίο μετά τη συνεδρίαση της Ιεράς Συνόδου τη Δευτέρα», επεσήμανε ο ιερέας.

Αναφερόμενος στην προετοιμασία της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας σημείωσε ότι η προσυνοδική διαδικασία δεν απετέλεσε 55 χρόνια αδιάκοπων και συνεχών κόπων, γιατί η προετοιμασία προωθείτο κατά διαστήματα και η πορεία της αφήνει πολλά ερωτήματα. «Συμμετείχα σε όλες τις προσυνοδικές διασκέψεις από το 2009 που ξανάρχισε αυτή η δουλειά μέχρι σήμερα, οπότε μελέτησα το προϊστορικό στα αρχεία του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων, που φυλάσσει τα πρωτόκολλα όλων των συνεδριάσεων, ηχογραφήσεις των ομιλιών και ενδιαμέσα σχέδια κειμένων. Όλα αυτά τα υλικά διατύπωσαν καλά όλα τα στάδια της κοινής διεργασίας», σημείωσε ο πρωθιερέας.

Σχολιάζοντας την εκτίμηση του κ. Λούκιν, σύμφωνα με την οποία η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία δεν είναι ικανοποιημένη για την ημερήσια διάταξη της Συνόδου, ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων σημείωσε: «Σε κάποιο βαθμό συμμερίζομαι αυτή την άποψη. Δεν είμαστε ικανοποιημένοι, επειδή η ατζέντα είναι φτωχούτσικη κατά τη γνώμη της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Στην αρχή της προετοιμασίας της Συνόδου αυτής, όταν το Σεπτέμβριο του 1961 στη Ρόδο επιτέλους ελήφθη κοινή απόφαση για τη διοργάνωσή της, διαμορφώθηκε κατάσταση θεμάτων των μελλοντικής Συνόδου, ο αριθμός των οποίων ανήλθε 120. Τότε προβλέφθηκε ότι η Σύνοδος θα είναι αρκετά μακρόχρονη, γιατί οι ιεράρχες θα πρέπει να δώσουν κοινή απάντηση σε όλα τα ερωτήματα που έχει ο σύγχρονος άνθρωπος». Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία προετοίμασε σχέδια κειμένων για όλα αυτά τα θέματα, σημείωσε ο πατήρ Νικόλαος. Κάποια από αυτά τα κείμενα

εξακολουθούν να είναι ενδιαφέροντα και επίκαιρα, ενώ άλλα έχουν παλαιώσει καθώς ξεπεράστηκαν τα κοινωνικά και πολιτικά δεδομένα της εποχής εκείνης.

Πέρασαν 15 χρόνια μετά τη διάσκεψη της Ρόδου και το 1976 ελήφθη άλλη απόφαση. Εκτιμήθηκε ότι όλα πήγαν κάπως στραβά και γι' αυτό πρέπει να αλλάξει πλήρως η διαδικασία της προετοιμασίας της Συνόδου ούτως ώστε να διεξαχθεί πολύ σύντομα και να καλύψει ένα πολύ περιορισμένο φάσμα θεμάτων, συνέχισε ο αντιπρόεδρος του Γραφείου Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας. Σύμφωνα με τον ιερωμένο, κάθε Εκκλησία έπρεπε να προετοιμάσει δικά της προσχέδια κειμένων ούτως ώστε να εκλεγούν από αυτά οι καλύτερες εκδοχές. «Στην πράξη όμως μόνο η Ρωσική Εκκλησία “έγραψε τις ασκήσεις στο σπίτι”», σημείωσε χαρακτηριστικά ο πατήρ Νικόλαος και συνέχισε: «Σ' αυτό το σημείο η διαδικασία κόλλησε, γιατί το προσχέδιο, που είχαμε στείλει φιλότιμα στους αδελφούς μας για εξέταση, έμεινε αμελέτητο. Όταν το 1976 η αποστολή της Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης υπό τον θαυμάσιο ιεράρχη Μητροπολίτη Χαλκηδόνος Μελίτωνα επισκέφθηκε τη Μόσχα και πρότεινε στον Πατριάρχη Ποιμένα να αλλάξει τη διαδικασία της προετοιμασίας, η Ρωσική Εκκλησία βέβαια ήταν στενοχωρημένη και απογοητευμένη. Πήγαν χαμένα τα έργα της Συνοδικής Επιτροπής, τόσες άυπνες νύχτες των μελών της Συνόδου, που εξέτασαν κατέστρωσαν και υιοθέτησαν τα κείμενα. Το δεχθήκαμε όμως και αυτό και συμφωνήσαμε να διεξάγουμε τη Σύνοδο με πιο φτωχή ατζέντα προτείνοντας δικό μας περικομμένο θεματολόγιο. Πάλι μας είπαν ότι τα θέματα είναι πάρα πολλά. Καταλήξαμε στο ότι θα έχουμε μόνο 10 θέματα. Μετά από άλλη μια περικοπή, στο πλαίσιο της οποίας από την ατζέντα εξαιρέθηκαν ακόμα μερικά θέματα από αυτά που το Πατριαρχείο Μόσχας τα θεωρούσε πολύ σημαντικά, η εργασία συνεχίστηκε πάνω σε έξι κείμενα. Πάλι κάποιιο όροι άλλαζαν στη διάρκεια της προετοιμασίας και εμείς κάθε φορά το αποδεχόμασταν, έστω και απρόθυμα, μόνο και μόνο για να μην εκτεθεί σε κίνδυνο η σύγκληση της Συνόδου». «Κανένας δε μπορεί να κατηγορήσει τη Ρωσική Εκκλησία για έλλειψη καλής θέλησης και επιθυμίας να πραγματοποιηθεί η Πανορθόδοξη Σύνοδος», τόνισε ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων.

Γιατί έγινε μια αποτυχία στην τελική φάση, αναρωτήθηκε ο ιερωμένος και αμφισβήτησε την άποψη ότι η απόφαση για τη σύγκληση της Πανορθόδοξης Συνόδου ελήφθη ομόφωνα και πανορθόδοξα με αποτέλεσμα να μην μπορέσει καμία από τις Τοπικές Εκκλησίες να ανακαλέσει την ψήφο της. «Η απόφαση της Σύναξης Προκαθημένων στο Σαμπεζύ τον Ιανουάριο του 2016 δεν ελήφθη και δεν υπεγράφη απ' όλες τις Εκκλησίες, καθώς από την αρχή ο αντιπρόσωπος του Πατριαρχείου Αντιοχείας μητροπολίτης Ισαάκ έγραψε κάτω από το κείμενο: “Η Εκκλησία της Αντιοχείας δεν αποδέχεται το περιεχόμενο του κειμένου. Αρνούμαστε να το υπογράψουμε”. Η Ρωσική Εκκλησία υπέγραψε την απόφαση, αλλά αποκλειστικά υπό τον όρο εντατικής περαιτέρω διεργασίας και προετοιμασίας πανορθόδοξου χαρακτήρα», δήλωσε ο πρωθιερέας Νικόλαος.

«Αυτό όμως δεν έγινε ποτέ», σημείωσε ο ιερωμένος και συνέχισε: «Συστάθηκε μεν η Πανορθόδοξη Γραμματεία για την προετοιμασία της Συνόδου, στην οποία είχα την τιμή να εκπροσωπήσω τη Ρωσική Εκκλησία. Συγκλήθηκε δύο φορές, συνεδρίασε συνολικά μόνο τέσσερις μέρες εξετάζοντας θέματα μόνο τεχνικού και δευτερεύοντος χαρακτήρα. Από την Πανορθόδοξη Γραμματεία απορρίφθηκαν όλα τα ζητήματα, τα οποία η Ρωσική Εκκλησία έθεσε ως προβληματικά, τόσο προφορικός όσο και γραπτώς στις επαφές της με το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης. Μας είπαν ότι τα ζητήματα αυτά δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Γραμματείας».

Το γεγονός που η συνάντηση της Κρήτης δεν έγινε Πανορθόδοξη Σύνοδος οφείλεται στην έλλειψη επικοινωνίας στη διάρκεια της προετοιμασίας, καθώς απέτυχε ο συντονισμός όλης της διαδικασίας από το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, εκτίμησε ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων. «Οι φωνές των Εκκλησιών δεν ακούστηκαν. Η Εκκλησία της Αντιοχείας πολλές φορές επανέλαβε τη θέση της και οι αντιπρόσωποί της κάθε φορά υπογράμμιζαν ότι το ζήτημα της συμμετοχής της Εκκλησίας αυτής στη Σύνοδο παραμένει ανοιχτό και εξακολουθούν να ετοιμάζονται μόνο και μόνο προσβλέποντας σε περίπτωση εξεύρεσης της λύσης. Ζήτησαν βοήθεια των άλλων Εκκλησιών ούτως ώστε να διευθετηθεί η διαφορά με το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, προβάλλοντας όλο και καινούργιες προτάσεις, οι οποίες, κατά την άποψή μου, δείχνουν καλή θέληση για την επίλυση του προβλήματος. Κι' όμως δεν έγινε τίποτε. Πέραν αυτού ο ίδιος ο

χαρακτήρας της προετοιμασίας όντως προκάλεσε μεγάλη δυσφορία των αντιπροσώπων σχεδόν όλων των Τοπικών Ορθόδοξων Εκκλησιών», δήλωσε ο πατήρ Νικόλαος.

Σχετικά με την προοπτική της Συνόδου υπό τις συνθήκες που διαμορφώθηκαν δήλωσε: «Κατά πάσαν πιθανότητα η Σύνοδος της Κρήτης θα πραγματοποιηθεί, αν δεν κρίνουν αλλιώς όσοι προσήλθαν στην Κρήτη και συμμετείχαν στη σύναξη Προκαθημένων. Πρέπει να λάβουν απόφαση τι μέλλει γενέσθαι. Από την άποψή μας η διεξαγωγή αυτής της Συνόδου εγκυμονεί ορισμένο κίνδυνο για την εκκλησιαστική ενότητα».

Τόνισε επίσης ότι ήταν εντελώς αναπόφευκτη η απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Εκκλησίας να υποστηριχθεί η πρόταση ορισμένων Εκκλησιών περί αναβολής της ημερομηνίας της σύγκλησης της Συνόδου και σε περίπτωση απόρριψης αυτής πρότασης να κριθεί αδύνατη η συμμετοχή αντιπροσωπείας της Ρωσικής Εκκλησίας στην εν λόγω Σύνοδο. «Η Ιερά Σύνοδος δε θα μπορούσε να κρίνει αλλιώς, επειδή η Αρχιερατική Σύνοδος, που συγκλήθηκε λίγες μέρες μετά την επιστροφή της ρωσικής αντιπροσωπείας από τη σύναξη Προκαθημένων στο Σαμπεζύ, αποφάσισε ότι ανάμεσα στις απαραίτητες προϋποθέσεις της σύγκλησης της Πανορθόδοξης Συνόδου συγκαταλέγεται η ελεύθερη συμμετοχή των αντιπροσωπειών όλων των κοινώς αναγνωρισμένων αυτοκέφαλων Ορθόδοξων Εκκλησιών», δήλωσε ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων και τόνισε: «Ωστόσο δεν χάνουμε την ελπίδα ότι η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος θα πραγματοποιηθεί».

Αυτή η ελπίδα, συνέχισε ο ιερωμένος, εκφράστηκε στο μήνυμα, που απέστειλε ο Αγιότατος Πατριάρχης Μόσχας και πασών των Ρωσιών Κύριλλος προς τους Προκαθημένους των Εκκλησιών, που συνήλθαν στην Κρήτη, καθώς και σε όλους τους συμμετέχοντες στην εκεί συνάντηση. Ο Αγιότατος Πατριάρχης χαιρέτισε τους συγκεντρωθέντες εκ μέρους της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και τους κάλεσε να μην εμπέσουν σε σύγχυση επειδή οι στάσεις των Αδελφών Εκκλησιών περί της σύγκλησης της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου δίστανται:

«...Κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «δεῖ γὰρ καὶ αἵρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν» (Α΄ Κορ. 11.19). Κατὰ τὰς ἡμέρας προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου αἱ διχογνωμίαι αὗται διεπιστώθησαν σαφῶς, ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ἀφήνωμεν ταύτας νὰ ἀποδυναμώνουν τὴν θεοκέλευστον ἐνότητα, προκειμένου νὰ καταλήξουν εἰς διεκκλησιαστικὴν διαφορὰν, νὰ διασπείρουν διχασμὸν καὶ νὰ προκαλοῦν ἀναστάτῳσιν εἰς τοὺς κόλπους ἡμῶν. Παραμένομεν μία Ὁρθόδοξος οἰκογένεια καὶ πάντες ἔχομεν κοινὴν εὐθύνην διὰ τὴν Ἁγίαν Ὁρθοδοξίαν...»